

IDŐK TANUJA.

(EGYETEMES MAGYAR UJSÁG.)

Szerkesztői szállás és kiadó-hivatal:

molnár-utca, 14. sz. a.
Szerk. iroda: váci utca, 19. sz. 2. em.

Előfizetési feltételek:

Pesten házhozhordással, valamint vidéken postai széküldéssel egész évre 16 ft., fél évre 8 ft., negyedévre 4 ft.

Megjelenik e lap vasárnapokat és ünnepeket kivéve mindennap.

Hirdetések háromszor hasábozott soraért vagy annak helyéért 5 ujkr. s 30 ujkr. bélyegdíj számíttatik.

Pest, jan. 31.

(L—y). Fontos politikai mozzanatok egész halmaza kínálkozik a toll alá, midőn a közönséget tájékoztatni kívánjuk.

A pápa ő szentsége körlevelet bocsátott ki az összes érsekek- és püspökökhöz, melyben okadatolva adja elő, miért nem fogadta és nem fogadhatta el a francia császár javaslatát szent Péter örökségének egy részéről való lemondásra vonatkozólag. Legközelebb a *Giornale di Roma* hiteles szövege szerint fogjuk e fontos okmányt olvasóinkkal megismertetni.

Az „Univers“, mely 28-ik (!) évi folyamát futotta azidén, a franciák császára által végkép elnyomatott. Csalódik, aki azt hiszi, hogy ez magában csekélység, olyan pl., mint midőn a francia belügyminiszter Proudhon valamelyik könyvecskéjét lefoglalattja. Ez több. A következmények igazolni fogják állításunkat. Kiváncsiak vagyunk a császár decretumának (mert Veullot lapját nem is belügyminiszteri, hanem császári decretum nyomta el) szövegére. — Addig azonban míg ezt is egész terjedelmében közölhetjük, váltsuk be tegnapi ígretünket.

Igértük, hogy egy kisebb kath. alkotmányos államban történt érdekes eseményekről fogunk írni.

Ime teszszük azt.

Az a kisebb, kath. alkotmányos állam Belgium.

Mig Angliában jan. 24-én nyitott meg a parlament, Franciaországban pedig a törvényhozó-testület február második felében, a szárd pedig jövő márciusban fog egybehivatni: Poroszország- és Belgiumban az országgyűlések már jóideje megnyitvák, s foly több kevesebb ékesszólással az országos ügyek fölötti vitaközs. Mindezen többé kevésbé alkotmányos álla-

mok azért emlegettük itt föl, hogy megjegyez-hessük, miszerént a kis Belgium valamennyinek ugyancsak szép s nemes példát szolgáltatott, mely vajha követésre találna mindenütt, hol a catholicismus ellenkező elvekkel küzdeni kénytelen.

Belgium ezen legújabbán adott példája abból áll, hogy midőn a katolikus ügy minden ellenzés dacára *másodszor is győzött*, a miniszterium s az egész kath.-ellenes párt bevallá megveretését s megnyugodott a kath. győzelemben. A tényállás következő:

A löweni követválasztásoknál még tavaly jun. 14-én mindanegy követ a kath. pártból választatott meg. Az ellenkező párti miniszterium és kamara ezt nagy vereségnek tekintvén, mindent megtevé, hogy ama négy követ megválasztása vesztegetésnek tulajdonítva, törvénytelennek nyilváníttassék.

Ki is ment Löwenbe a parlament „nyomozó bizottsága“, s csaknem egy évig tartott a kellemetlen huzavona, az ármánykodás, a vád és védelem, a botrány és zaj: míg végre az érdeemes bizottság a löweni négy kath.-párti követ megválasztását jónak látta törvénytelennek találni, s a kamara többsége megerősíté a bizottság ítéletét, mely szerént ama négy követ megválasztásánál megvesztegetés, lekenyerezés, érdekhajhászat, fenyegetés, de „különösen a clericalis pártnak pénze“ működött volna! Az új választások napjaul f. é. jan. 18-ka tüzetett ki. A löweni választók maguk részéről is ki akarták jelenteni ítéletüket, és *elítelni* főlebbezhetlenül az érdeemes nyomozó bizottság eljárását, a kamra határozatát, az ugyanezen kamra többségére támaszkodott nem-kath.-párti kabinetet, és mindenélőt az egész Belgiumban most túlnyomó, a catholicismus elveivel ellenkező pártot. Egybegyűlték a

hát nagy és teljes számmal négy követők ujonnan való megválasztására. Az ellenpártiak semmi de semmi módot sem hagytak megkísérletlenül, hogy a népet ítélete kimondásától visszavonják: de hasztalan! A kath.-pártiak, túlnyomóságuk érzetének dacára, minden illetlen kiabálás és rendetlenkedés nélkül, hanem egyszerűen mint félelem s minden melléktekintet nélkül adták oda szavazatukat; és mi volt az eredmény? a négy kath.-párti követ, kiket a vizsgáló bizottság törvénytelenekül nyilvánított, mind újra megválasztott, s ami fő — a legkevesebb szavazattal megválasztott kath.-párti követnek is 100-zal több szavazata volt, mint a legtöbbet kapott nem-kath.-pártinak!

Az „Indépendance Belge“, ahelyett, hogy mint máskor ő és hasonlvtu lapársai tenni szoktak, kikelne és gúnynyal harcolna, lehajta fejét töredelmesen s azzal vigasztalja magát, hogy habár a követek kamrája a löweni választások megsemmisítésével kudarcot vallott; legalább fönne hangoztatta amaz elvet, hogy a szavazatokat sem megvenni sem eladni nem szabad!

Ugyanezen szabadelvű lap, melynek mi csak a catholicismus irányában való elfogultságát vehetnők szemére, bevallja, hogy a löweni második választásra sokkal több választó jelent meg, mint tavaj. 14-én. s hogy a kath. párt diadala határozott és tökéletes vala.

Belgiumról ezen legfiatalabb és mégis min-taországooskáról mi még sokszor fogunk szólni.

Népek imája a pápaért.

Legyen egy láng millió
Lángnak lobbanása,
Millió szivdobbanás
Egy sziv dobbanása.
Garay János.

(**) A világmozgalmak itt-ott politikai förtélyokkal csitított zajából, mint sustorgó vihar előtt a mezőkön észszórt munkások felé siró harang figyelmeztető bús hangjai a szélvészből, úgy zokog föl szent áhitatban ég felé a népek imája. Mi esendesebb, mi bájolóbb, mint a nagy világ fondorlataitól ment egyszerű falusi nép igénytelen látáskén a békőnapok folyása! És mi szivemelőbb, mint ezen ártatlanok öszinte ragaszkodása az Istenhez! Ki mondhatná ezekkel cselszövő hitegetésével, hogy hiába imádkoznak, hogy hasztalan ostromolják zsolosmaikkal az egék kapuit? Jertek, kik körül-vendő szemekkel néztek a catholicismus jövőjére, és tanuljatok tőlünk hinni a gondviselésben. Megfoghatlanok a gondviselés utjai, de mégis néha olyszerűek, hogy az ember reá vél ismerhetni az Isten igazságszolgáltató kezére. — Némileg tanusítja ezt I. Napoleon császár és VII. Pius pápa története. „Napoleon a jámbor VII. Pius Fontainebleau várában tartá fogva, s erővel akará tőle ott kiesikarni, hogy bírtokairól mondjon le; később Napoleon ugyanazon várban kényszerített lemondani a császárságról. — Napoleon két helyen tartá fogságban a pápát, t. i. Savonaban Olasz-, és Fontainebleauban Fran-

ciaországban; Napoleonnak is két helyt kellett fogolyképen tartózkodnia, először Elba, utóbb sz. Ilona szigeten. Utóbb Napoleon mint fogoly Elbába vitették, Pius pápa pedig ugyanakkor visszatért a fogságból, s ünnepelesen ment be Rómába. Hét esztendőig tartottak Napoleonnak áskálódásai a pápa ellen; hét esztendőig kellett kis félbeszakítással Napoleonnak Elba s sz. Ilona szigeten sanyarognia. Végre épen május 5-kén (1821) mint Pius pápa névtüneten szólítottott az örökkévalóságba.

Az imádkozó néptömegben nyolevanéves agg-ferfit látunk közeledni a szentegyház küszöbéhez; hosszú fehér haján meglátszik érének tündöklő áldása; imádságos ajkain egy név lebeg, melyért s kiért ő már régtől régen szívből imádkozik. *Oh fiam!* így szól egykor máskor het-dizig való unokái s környezőihez: az öregek és gyermekek kezébe adta Isten a legerősebb fegyvert, melyel csak bámi kell tudni, hogy előtte megzavarodjék a futásnak induljon az ellenség. *E fegyver élen megtompulnak a szorongók hegyei, eltévesztik ellendben irányukat a vontatók ágyúik, kiesik a vitézek kezéből a kard. Mi az? mi az? A kath. népek imája az.* Etele győztes karjai lehanyatlottak nagy Leo pápával szemközt; I. Napoleon a győzhetetlen, megsemmisítve érezte magát a fogoly VII. Pius mellett Fontainebleauban. — Érdekes ismételn, mit beszélt itt Napoleon a pápának? A többi között: „*Én oly szindarabokat akarok nektek játszani, hogy jajgatassatok, mint a nők és gyermekek.* — A világ szinpadom; és én vagyok szerzője mindazon drámáknak, melyek ott előadottak. Szerepem a parancsoló szerepe. Ti mindnyájan színészeim vagytok (??): pápa, királyok, nép, és a félelem azon fonal, melyen titeket vezetek. — A pápa mindezek hallatára Napoleon nyilatkozata szerint úgy állt ott a római sasokkal ékeztett széken, mint *vértanu*; mintha semmi más nem lett volna már neki hátra, mint sérveit az égneke elpanaszolni. „*Azt hiszitek, mondá tovább ingerültségében: hogy reátok szükségünk van, és csakhamar főemelitek fejéteket és pompáztok szoknyátokban (!), bibortokba, melylyel én egy fogok banni, mint XII. Károly a nagyvezér (török) kaftánjával, — sarkantyúmmal fogom összetépni!*“ Később visszatért a józanész önuralma, s búskomolyan így folytató: „*Nyomorult élet! Igaz, szomorú- és vigjátékos! (comediante et tragédiante.)* Reám nézve nagy időtől és mindenkorra minden csak szerep, minden diszöltöny. Mily teher! mily csekélység! Mint a képfestőnek, úgy mutatni az egyik pártnak magamat elülről, a másiknak hátulról, amint nekik tetszik; mindnyájt remény és félelem közt tartani; bennök tettek s parancsok által csodálkozást gerjeszteni, határtalan sebesség és lelkesítő beszédekkel őket meglepni, mindnyájának ura lenni, és még sem tudni őket igazán mire használni; — s ez végre minden dicsőség!“ sat.

Ily kivonatokra, úgy látszik, mindinkább szükségünk lesz, hogy az események égő fonalán rettegve legeltetett szemünk annál többször s annál buzgóbban forduljanak a keresztre, hol minden bánat megenyhül, minden bosszúérzet kihül, minden szorongatás menedéket talál.

Szent Péter apostoltól kezdve, tehát Üdvözítőnk mennyemenetelé után — noha már akkor is az apostolok fejedelme volt — a 46-ik évtől le kortuk végzeteljes századaig, vagyis IX. Piusig... itt ragogy előtünk egy 254 törvényes egyházfóvel ékeskedő kép — a római pápák dicső sora. Azon megdöntetlen erős phalanx a meg nem hamisítható történelemben, azon örökvaros, mely ellen a pokol kapui sem diadalmaskodhatnak. „*Semen ejus in aeternum manebit, et sedes ejus sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in aeternum.*“

num. S
pem fo
num.“
zonysá
N
gyillóle
el ügye
érteni s
dott vi
gyarló
valóság
den kat
Péter ö
kötvén,
A
világol.
gondvis
tosak fe
szeg hű
meg ura
lől szent
lénségei
det. Vag

A
dec. 14-k
ségi ale
lete alati
kivételvé
község s
tartott ta
El
nyilvánít
után a t
kormány
rendszer
tanácsko
zat vette
náttatni
szert és
tan a cél
szólalás,
emez utt
nászköz
létreérés
ván, mik
látózni m
könyvbe
Eze
zata nyor
magyar
szerkesz
ven szerk
a már el
Károly u
tökéletes
nős egyet
A j
szerint r

tt fogoly-
na szige-
ték, Pius
, s finne-
tartottak
szendeig
sz. Ilona
én (1821)
örökkéva-

agg-fér-
; hosszu
kló áldá-
ért ő már
szól egy-
ühöz : az
fejevert,
varodják s
ompulnak
t a vont-
? mi az?
anyatlot-
gyözhe-
VII. Pius
, mit be-
Én oly
atok, mint
vagyok
adatuak.
an színé-
lem azon
ek halla-
a római
na semmi
it az ég-
ingertit-
akhamar
kban (?),
kint XII.
rantsányu-
a józan-
vcmorilt
e et tra-
rra min-
er! mily
az egyik
l, amit
őzt tar-
ást ger-
édekkel
ség sem
minden

szüksé-
ve le-
göbbon
enyhül,
mencedé-
zítónk
aposto-
szgetel-
ng elő-
ép — a
és pha-
a örök-
odhat-
jus sic
acter-

num. Statuit ei Dominus testamentum pacis et principem fecit eum, ut sit illi sacerdotii dignitas in aeternum. Ez a titkos jövendölés, ez az évszázadok tanúbizonysága a római szemek fölött.

Ne szépség, ne rejtegettség a pápaság elleni gyűlöletet kárörvendő mosolygással, hanem olvassák el figyelmesen a 88-ik isoltárt. Csak az nem fogja azt érteni s alkalmazni tudni legkivált a mostani bonyolított viszonyok közt, aki annyira elfogult az emberi gyalogló intézmények irányában, hogy azoknak örökkévalóságot ígér s biztosít; vagy az, aki megtagad minden kath. gondolkodást, s fájdalmas tévedésében szent Péter örökségét is az idők viszontagságainak járásához kötvén, a pápának vesziére esküszik.

A kath. nép másképp érez. Mibennünk egy jobb hit világot. Mi reméljük, hogy mindazok, amik történnék, a gondviselés próbái a kevély megalázása s az alázatosak felmagasztalására. Zsolnározzunk tehát Magyarországon hű fia! zsolnározzunk és mondjuk: Emlékezzél meg uram szolgálód gyalázatáról, melyet oly sok népek töltszenedek békével. Melylyel csufoznak Istenem! elenszegek gyönyölkaj minden nyomon Fölkentet. Vagy újra is csak Garayval :

Isten imádjon minden, mert van Isten!
A földön, égen és a tengeren...
A végtelennek újjas gondolajja
Leleknek és szívnek rugalmat ad, —
S csak az, kiből magas emelkedés van,
Lehet, mint ember, nemes és szabad!

LAPSZEMLE.

A P. N. tegnapi számában olvassuk: Az 1859. évi dec. 14-én Sopronban a es. kir. sopronyi kegy. helytartósági alelnök mélt. Vázsonkői gróf Zichy Herman elnöklése alatt és a f. é. jan. 12-én Gruber József margait bíró kivételével jelenvolt bizottsági tagok jelenlétében a község szervezés- és rendezésében elnapolt folytatólag tartott tanácskozmány alkalmával:

Elnök ő mltsga a tanácskozmányt megnyitvánk nyilvánítván, újabbán felkérte a bizottságot, hogy miután a tanácskozsásoknak valódi tárgyát egyedül a m. kormány által kormányti uton behozatni célzott községi rendszer fölötti javaslo véleményezés képezi; az első napi tanácskozsások alkalmával tett nyilatkozatokból azonban, azt vette ki, mintha némely tagok által az alkalom arra használati céloztatnék, hogy külön kormányzati rendszernek cél szerinti és célszerűtlensége tárgyalassék, és ennek folytán a célszerűtlenség találandó ut mellett történnék a föl szólalás, a tiszt. bizottsági tagok a föladatolt eltérő emez utól tartozkodván, az általa főnebb is kijelölt tanácskozsási körben maradni sziveskedjenek; — egyebiránt félreértések kikertlése tekintetéből újabbán is nyilvánítván, mikép a vélemény kimondásának szabadságát korlátozni nem akarja, s azért a többség kívánatát jegyző könyvbe igatni nem ellenzi.

Ezen elnöki előadás után az első napi ülés határozata nyomán abban állapodott meg a bizottság, hogy magyar jegyzőkönyvét Zsika József bizottsági tag ur szerkesztsze, — a mltg. elnökség részéről a német nyelven szerkesztendő hivatalos jegyzőkönyv vezetése pedig a már előbb kijelölt helytartósági tanácsos Szankovits Károly urra bízatván, mindkét jegyző ur a kettős szöveg tökéletes egybehangzásának elérése tekintetéből kölcsönös egyetértésre utasítottott.

A jegyzőkönyv mikép-szerkesztésének kérdése eszerént meghaladva levén, a bizottság megbízatása tu-

lajdonképi érdemének vitatására tért át, és sokoldalú fölhasználások, a fölmerült kérdéseknek részletes meghányása után, a bizottmány közakarattal abban állapodott meg, miszerént egy községrendszernél mielőbbi behozatala a legstírgetőbb szűkségek közé tartozik ugyan, midőn azonban a szűkséget mielőbb pótoltatva lenni ohajtja, egyszersmint azon meggyőződésének nyílt kimondását sem hallgathatja el, mikép e szűkség csak oly községrendszerrel pótolthatatik, mely Magyarország ezredéves éltének kifolyása gyanánt hoztatván életbe, — ne csak egy minden tekintetben tökéletes szervezet kellekének feleljen meg, de azon milliók rokonszenvével is találkozzék, kiket boldogítani hivatva van.

Ily községrendszert, hazánk viszonyai között, melyek az elnök gróf ő mltsga meghívó levelében tett nyilvánításához képest is irányul vevendők — csak alkotmányos uton — képzelve életbe léptethetni, a bizottság hazafiai örömmel törvőzölte ő es. s apostoli kir. Felségének Laxenburgban m. é. július 15-én népeibez intézett kiáltványát, melyben a birodalom súlyos veszteségei közegett azon fejedelmi meggyőződés nyilvánítottatik, mikép, hogy e veszteségek súlyának enyhítése a birodalom belligyei korszerű átalakításának ntján eszközölhető, örömmel olvasá a bécsi hivatalos lap m. é. augusztus 22-ki számában — a személyeiben módosított birod. miniszert azon programját, melyben a lettint 10 év alatt követett kormányzati eljárás hiányait nemes nyíltsággal beavallva, a birodalom különböző népeinek érdekeit megértintő több korszerű kérdések között a községi rendszer behozatlat elsőb teendő közé azért állította, mert ez a később behozandó képviselét alapja.

E két irat a bizottság meggyőződése szerént alkotmányos irányt tartalmazván, hazafiai, egyszersmint hű alattvalói érzelmeit vélne megtagadni a bizottság, ha akkor, midőn független véleményének előadására szólítottatik föl nyíltan ki nem mondaná, hogy egy, a képviselét alapjaul szolgálható községrendszer csak ugy felelhet meg céljának, ha az alkotmányos uton hozatik életbe: azért ő es. s apostoli királyi Felséget jobbbágyi alázatossággal megkérendőnek véli, hogy (a jegyzőkönyvben körülírt képviselati alapokon) országgyűlést híradtmi kegyelmessékdjék, melynek tagjai, a bizottság teljes meggyőződése szerént, vetekedő készséggel, egyesített erővel fogának mindazon kérdések elhatározásához járulni, melyeknek szerencsés megoldása teendő ő es. Apostoli kir. Felségének trónját minden időre szilárdá, a birodalmat hatalmassá, valamint e nemzetet boldoggá és megelégedetté.

Midőn a trón számolyához vezetendő emez alázatos kérelem nyilvánításában a bizottságnak összes tagjai osztoztak, annak néhányát megis a mélt. elnökség nézetét és illetőleg fölhasználását magokéva téve, abbéli kívánatukat nyilvánították, hogy mivel a községi ügyeket mostani rendezetlen állapotukban a köznek szinty mint egyeseknek kárával meghagyni nem tanácsos: addig is, mig az egyhangulag ohajtott alkotmányos utoni tökéletes lehetősége beálland, a bizottság azon javaslat szakaszonkinti taglalásába bocsátkozzék, mely az elnökség részéről e tanácskozmány kezdetében előterjesztett s mely az eddig látott ilyenmü művek fölött elsőbbséggel bír. — A tálnyomó többség azonban minden ez utoni segédkezését azért nyilvánította megovandónak, mert elismeri ugyan, hogy egy községi rendszer behozatala még akkor is szűkséges, ha a m. kormány alkotmányos térre szállani nem ohajtana, de arról is meg van győződve, hogy ez esetben az illetén szervezetnek nem független véleményű férfiak tanácsaiból, hanem magának a m. kormány hivatalos organumainak tapasztalásukon alapuló javaslataiból kell merítetnie.

Ezek által a viták befejeztetvén, az elnök gróf az országgyűlés egybehívásának kikérése iránt általánosan, az ez utóni további részvétél, és így az előadott községrendszeri tervezet szakaszonkénti átvizsgálása mellőzése iránt pedig többségileg nyilvánított kívánásokat határozatnak kimondá, és ezzel a bizottsági ülést befejeztetnek nyilvánítá, melynek tagjai, miután még az elnök gróf urnak a tanácskozások színtoly nyílt mint méltányos vezérleért a legűszintébb kifejezésekkel köszönetet szavaztak, a tanácskozás teremét elhagyták.

HIVATALOS.

Ő es. k. Apostoli Felsége f. évi jan. 26 ról kelt legfelsőbb határozatával, *Wether Frigyes* budai községtanácsost s gyár- s ingatlansági birtokost a honi ipar emelése s a közjó érdekei előmozdítása végett érdemteljes működésének elismeréséül, koronás arany érdemkereszttel legkegyelmesebben földíszítni méltóztatott.

A belügyminiszterium az igazságügyminiszteriummal egyetértőleg *Pitily Béla* s *Mészáros Pál* szolgabíró-hivatali segédekét szolgabírákká a pest-budai közigazgatási területen kinevezte.

A budai es. k. országos pénzügyigazgatósági osztály *Reusz József* budai orsz. főpénztári ideiglenes tisztet ugyanazon főpénztárhoz tiszté véglegesen kinevezte.

A es. k. számvétel-ellenőrségi legfőbb hatóság *Hrubik Jakab* horváth-szláv, és *Stuka Agoston* krakói államszámvívőségi számtiszteket hasonló minőségben a es. k. magyar államszámvívőséghez áttévé s ugyanezen számvívőségnél *Petrőczy Ferenc*, *Borsiczky Gyula* és *Szarka János* számvívőzöket számtisztekké, *Cserhármay Ferenc*, *Castellit Eduard*, *Pöhm Gyula* és *Reálch Adolf* járulnokokat számvívőzökké, *Podiebrád Jenő*, *Rwutsch Ferenc*, *Brünnich Károly*, *Derner József* és *Hrys Heliodor* díjas-gyakornokokat, továbbá *Csusz János* es. k. adószedői s *Eald Ferenc* adófelügyelői segédekét, *Münich Tivadar* díjnokot, *Bobroszky Vilmos* brünni es. k. tartományi s *Meener Sándor* budai kertleli pénzügyigazgatósági gyakornokokat járulnokokká előmozdítá.

LEVELEZÉSEK.

Pécs, jan. 27-én 1860. Hogy városunkban híres bor terem, kétségbevonhatatlan; sőt az egész környék vetélkedve természeti a legjobb kedvderítőt. Innét nevezetük is (?) az egész megye *Boranya* (Baranya) vármegyének. Szilvás, Sz. Miklós, Szilagy, Villány sat. kitünő zamatu bort természetnek, jöllehet a hazában nem mind egyaránt ismeretek, egyedül azon okból, mert más név alatt méretnek. Mennyi fogy el csak Pesten ezen borokból „*Steinbrucher*“ név alatt, kivált a pécsiből, mely ehhez izére nézve igen hasonlít! De hogyan is volnának képesek egyedül „*Steinbrucher*“ rel ellátni a vendégeket, kik csaknem valamennyien azt kéri. — Városunkban a borok eddig nem igen keltek, annyira hogy néhány év előtt a helyszínen 3 váltó forintért is lehetett akóját kapni, holott jelenleg 6—10 frtjával keresik. Oka ennek egyrészt a közlekedés Mohács és Pécs között a vasút által; másrészt pedig, hogy vannak vállalkozók, kik a kisebb gazdáktól is átvessik a bort. Lítke L. nem rég nyitott egy boresarnokot, melyhez egy nagy pincét kapcsolott; itt valamint az eladó borokat átvessik, ugy kisebb nagyobb mennyiségben különféle borokat ad el. Üdvözöljük őt e hasznos vállalatban, csak aztán iparkodjék is hamisítatlan borok által a közönség pártfogását meg-

érdemelni, és emlékezzék meg arra, hogy igen nehéz, sőt lehetetlen visszanyerni a közönség bizalmát, ha ez csak egyszer is csalódott. Madarász Gyöz híres hazánkfia és pécsi földink nem rég küldött Párizsból egy történelmi képet, melyet ő édes atyjának Andrásnak nénapjára szánt fíni kegyeletből. A kép városunkban közszemlére volt kitéve, és a szakértők is bámullaltak teltek el annak szemléletén. Nem akarva is észrevesztük, hogy ebrdünk és más nemzetekkel is kiálljunk a versenyt. E minden tekintetben jeles kép Pestre fog küldetni, hol színtén megteendí hatását. (Tárgyat is jó lett volna megírni. *Szerk.*) Farsangunk vigan foly. A legelső álarosból a szegények számára adatott; minthogy az első tánevigalomra egyáltalán nem szoktak sokan menni, könnyű azt a szegények számára rendezni, ez másképp annyit tesz: nesze semmi, fogd meg jól. Inkább szeretttik volna látni, ha a népesebb dalidók alkalmával egynegyed része a jövedelmének adatott volna a szegényeknek, mint sokat igérni, keveset adni. R. I.

POLITIKAI MOZZANATOK.

Franciaország. Az utóbbi napok eseményei ismét bebizonyíták, hogy az államéletben minő jótékony és jelentékeny hatalom a nyilvánosság. Alig van néhány napja, hogy az angol nép képviselői országuk ügyei felett tanácsoknak, és máris bány szárnaló hír, diplomatai tudósítások, félhivatalos színezetti célások találtak alapos cáfolatra? A francia lapok milyen biztosan és helyeken állítják, hogy az angol kormány semmi ellenetése nincsen Franciaországának Savoya- és Nizzával történendő nagybólása ellen, sőt azt is kirtölték, hogy az angol kormány már jóváhagyta is ezt? A Franciaország által az angol népnek oda dobott kereskedelmi szerződés lett volna a kőnc, mely ily fontos ügyben Angolország engedékenységét megnyerte. És lám, a fel-sőház egyik tagjának interpellatiója elégséges volt ahhoz, hogy mindezen híreket tres koholmányokul tünesse föl, mert Granville lord, mint tegnap is közöltük, a felsőház f. hó 27 ki éjjeli ülésében Normanby lord interpellatiójára kijelenté, hogy a kormánynak semmi tudomása sincs arról, hogy Franciaország és Piemont közt akkudozások szövödték volna Savoya és Nizzának Franciaországához csatolása fölött. Az angol miniszter nyíltan kijelenté, hogy nevetéses volna hinni, miszerént a kereskedelmi szerződés befolyhatna Angolország nézeteinek szilárd kifejezésére az európai nagy kérdések felett. Az angol kormány nézete pedig mindig az volt: ellenszegülni Franciaország azon törekvésének, hogy az ugynevezett természetes határokig vagy is az 1815-ben kitűzött határokon túl terjeszkedjék. A „*Patrie*“ nem nagy fontosságot tulajdonít az angol miniszter ez utóbbi nyilatkozatának; azt mondja ugyanis a többi közt: elég egy tekintetet vetni a térképre, hogy lássuk, miszerént Nizza egy elszakított darabja Franciaországának? Nem elég-e, ugymond — csak egy tekintetet vetni a térképre, hogy meggyőzdjünk arról, miszerént Franciaországának akkor, midőn Savoya felé az Alpepek által fog határoltatni, akkor egyszersmint a tengermelléki havasokkal is kell bírnia? Franciaország utált szerződésai másként döntötték ezt el, de ezen szerződések megsérték a földrajzot is, az 1815-ki diplomacia nyilvános sérelmet követett el a természetben. Egy férfi böles és mélyen ható politikája a dolgok természetesen megenté ismét helyreállítandja. Ezentúl nem fognak az egyenmáshoz oly szoros kötelekekkel fitződő országok egymástól elválasztatni. Ennyit a „*Patrie*“, a melynek figyelmét alkalmasint kikerülte azon

fontos k
déklett
tek oly
mely ed
kikel az
Piemont
Faucign
ország
csatolta
hogy, m
jesztése
francia
követke
azoknak
öt erről,
bíró lép

zöl, mely
vers“: t m
ben adja
melynek
államtör
nyultak,
meretét
ház vala
törékvés
vezélye
ösze tud
fúság
okoztak
nak. Az
ujak Fr
dig erél
nevi pl
nyezni a
hagyom
érvényt
és a pá

— a hábor
ország

— táborna
megérő
fognak

— angol tr
Az Olas
optimis
Olaszor
kapnak

— hogy O
francízi
késődi
módszi
hajland
50,000,
ujból az
a franci
mint ma
ban azt
marokk
fölmert
tani, de
el a sz
lgy Bes
tak Ol
azt írja

nehéz, sőt
a az csak
ánk fia és
történeti
vnapjára
szemlére
el annak
egy ébre-
rt. E min
ol szintén
megírni.
rosból a
tánviga-
nynt azt
nyit tesz:
alna látni,
d része a
mint sokat
R. I.

fontos körülmény, hogy magában Savoyában is a szándékolt bekebelezésről nagyrészt a túlluzgó franciák hittek oly nagy lármát, mert az ottani szabadelvű párt, amely eddig ez ügyben nem hallatá magát, most hevesen kikel az ellen. Azt mondja ugyanis, hogy ha Savoyának Piemonttói elválasztása szőnyegre kerülne, Chablais, Faucigny és Genevois egy része (tehát csaknem fele az országnak) a mellett szavazna, hogy inkább Svajchez csatoltassék mint Franciaországhoz. Ide járul még az is, hogy, mint mondják, Porosz és Oroszország ellenelőterjesztéseket tettek. — Azon tudósítás, hogy a pápa a francia megszálló csapatok kivonását kérte Rómából, a következő tényből eredt. A sz. atya csakugyan ohajította azoknak kivonulását, de Antonelli bíborkor lebeszélte erről, mondván, hogy jobb lesz e nagy horderővel bíró lépés egész felelősségét magára a császárra bízni.

A tegnapi *Moniteur* egy császári rendeletet közöl, mely a belügyi miniszter jelentése folytán az „*Univers*“-t megszünteti. Ennek okait a rendelet a következőkben adja elő: Az *Univers* egy valláspártot alkotott, amelynek igényei napokint mindinkább ellenkeznek az államtörvényekkel. Törökvésci a lapnak mindig odairányultak, hogy a francia clerus felett uralgjon, a lelkiismeretet véturra vezesse, az országot fölluzgassa és az egyház valamint a polgári társalom alajait alássa. Az ily törökvésc legrégibb nemzeti hagyományaink ellen igen veszélyes a vallásra nézve; mert a francia clerus mindig össze tudta egyeztetni a sz. szék iránti tiszteletét a hazafiaság kötelességeivel. Az *Univers* tollharcai bánatot okoztak mind a clerusnak, mind minden jó állampolgárnak. Azon tanok, miket e lap fölleleszteni akart, nem utak Franciaországban. A régi francia egyedulalom mindig erőlyesen leküzde azokat és ebben gyakran nagy-nevű püspökök támogatták. A francia császár versenyezni akar elődeivel azon törökvéscben: hogy a nemzeti hagyományok által szentesített elveknek tiszteletet és érvényt szerezzen. (Ebből is eléggé kirli, hogy Napoleon és a pápa közt a feszültség nöttön n.)

A börze igen nyugtalan; — attól tartanak, hogy a háboru a közelebbi tavaszkor ismét kitörhetne Olaszországban.

Mondják, hogy a császár jóváhagyta a Vaillant tábornagy által megvizsgált tervrajzot Civita-Vechia megerősítésére vonatkozólag, s így nemskára hozzáfognak a munkálatokhoz.

Párisban általában igen nagy a feszültség. Az angol trónbeszéd két főponton egyáltalában nem tetszett. Az Olaszországra vonatkozó pont pedig — épen túlzott optimizmusa miatt Párisban igen pessimisticus hatást tön. Olaszországból naponkint aggasztóbb tudósításokat kapnak a politikai egyének és az fizet emberei.

Mig az angol politika törökvéscé oda irányul, hogy Olaszországtól minden beavatkozást, tehát még a franciát is, távolítsa, addig, mint látszik, egynehány másod és harmadrendű hatalmasság közt nagy beavatkozási viszketeg nyilvánul. Közöltük már, hogy Nápoly hajlandó csapatokat (egyik legújabb börzehir szerint 30,000 embert) küldeni a pápa védelmére. És most már újból azon hir szárnyal, hogy *Spanyolország nagatartása a francia császárnak nem tetszik.* A madridi udvarnak, mint mondják, az a stándéka, ami a nápolyinak. Párisban azt hiszik ugyan, hogy Spanyolországban részént a marokkói háboru, részént pedig a cortesekben bizonyosan fölmerülő ellenzék miatt komoly lépéstől nem lehet tartani, de a francia kortány azért mégis nem mulasztja el a szükséges elővigyázati rendszabályokat megtenni. Így Besançonból jelentékeny tüzérségi szerek szállítatnak Olaszországba a hadsereghez, és egy párisi levelező azt írja, hogy a hadsereg minden esetlegre készen áll,

sőt a napokban a „*Moniteur*“-ben egy rendelet fogna megjelenni, mely a csapatszallítás módját kijelöli.

A cultusminiszter folyvást inti a püspököket, sőt maga a császár is *bizalmas* leveleket küld hozzájuk. A császár mindig csak a halátlanságot rebesgeti. A püspököket azzal vádolja, hogy államveszélyeztető fondorlatokat szönek. A császár agyát jelenleg leginkább az foglalkoztatja, hogy mi által lehetne a kath. mozgalmat, amely mindinkább tovarharapózik, megszüntetni.

Cavournak megérkezését Párisba a jövő héten várják. Azért jön, hogy a francia kabinettel értekezék, minthogy Talleyrand, mint látszik, egészen más természetű tudósításokat vitt Turinba, mint aminöket ott vártak. — Azt is rebesgetik, hogy a napokban a császár Nizzába ránduland.

A Constitutionnel, tegnapi (jan. 30-iki) számában visszatér a pápa köriratára és sajnálatát fejezi ki a föllött, hogy Róma most is ép úgy áll Ausztria befolyása alatt, mint a háború előtt. Minthogy a pápa a császár javaslatait visszautasította, ezáltal fölmenté Franciaországot minden további kötelességtől; ez azonban még sem fog mérsékeltségéhez és védnöki szerepéhez hűlen lenni. Franciaország gátolni fogja Rómában az anarchia kitörését, de ha máshelyütt valami válság állna be, ezért a felelősség súlya nem fogna ráneveződni a nagylelkű neuzetre, amely mindig kész volt, most már félreismert támogatását meg nem vonni. (Ehez nem kell commentár! És csak annyit jegyzünk meg a Times római levelezőjével, hogy a francia császárnak egész politikája tíz év óta mindenekelőtt oda irányult, hogy a pápai szék felett egyedüli, korlátlan és kizárólagos protectiót vívjon ki magának. Nem érte-e tán még jelenleg elohajának célját?)

Azt is rebesgetik, hogy nincs messze az idő, midőn Walewsky gróf ismét a kabinetbe lép. Legalább a „*N. Pr. Z.*“-nak ezt írják Párisból.

Olaszország. A legnagyobb napi kérdés még mindig a bekebelezés kérdése. Beszélük, hogy a francia császár már hozzá is adta beegyezését (ami más szóval annyit jelent, hogy Angolországgal az egyetértés teljesen helyreállított). Mi körtve hiszzük ezt. Cavour, mint mondják, nagy zavarban van, mert míg egyrészt a francia császárnak ünnepeylesen megígérte, hogy Napoleon herceg érdekeit Toscanában előmozdítandja, másrészt Angolország csak azon feltétel alatt támogatta őt Ratazzi ellen vívott harcában, hogy ő is részéről minden lehető elköveszen a Bonaparte családnek beavatkozását Olaszországban gátolni. A bekebelezési miniszterium azonban folyvást működik Turinban. Cavour a parlamentházban szaporitítja a követek üléseit. A romagnaiak számára is padok állnak készen. — A Patrie szerént a legesekélyebb remény is oda van, hogy a föllázadt tartományok még valaha visszatérhessenek az egyházállamhoz. Az angol követ minden teketória nélküli beavatkozik az ország belügyeibe, és így Piemont, amely oly fennen kérkedett önállóságával és nemzetiségével, most már azon ponton áll, mint a beteg ember Stambulban, akinek minisztereit csak úgynevezik ki és boesztják el, amint az európai hatalmasságoknak tetszik. Arrandzve azonban egyhangulag megegyeznek Turinban, hogy a — Cavour-miniszterium a villafrancai békeelőzmények megszégésével, és hogy így Cavour grófnak nem lehet más küldetése, mint a politikának azon fonlát ismét fölvenni, amely akkor Villafrancában elszakadt. Egy politikai egyenség igen jellemzetesen azt jegyzé meg a minap, hogy a Ratazzi-miniszterium nem volt egyéb, mint egy zárjel.

Párisból írják, hogy Cowley lord Turinba szándékozik menni épen akkor, mikorra Cavour váratik Párisba. —

— Cavour f. hó 27-én egy köriratot bocsátott a legatiókhoz, amelyben a többi közt ezeket mondja: Közép-Olaszország népei bizalommal esllgnek a congressuson; ez azonban igen fontos események következtében (Párisban elterjedt a hír, hogy a congressusnak most már többé nem Angolország vagy Ausztria, hanem Oroszország leghatározottabb ellene, minthogy sértve érezi magát Franciaország eljárása által), elnapoltattott. — A Pápa és a Congressus* című rőpirat, amelynek fontosságát tagadni nem lehet, Napoleon irata a pápához, az angol királyné és Palmerston lord beszédei, mind oly tények, amelyek Közép-Olaszországban a restauratio lehetlenségét eléggé bizonyítják. Annyi bizonyos, hogy e pereben a congressus össze nem áll. Ily viszonyokkal szemben — ugymond — Közép-Olaszország kormányainak legfőbb kötelességük: kielégíteni azon nép legitím követeléseit, melynek magatartását bámulja Európa. A kormányok maguk részéről a szárd statutum kihirdetésével eleget tőnek a tartományok kívánalmainak. Végezetül kijelenti Cavour, hogy ő soha sem fog azon felelőség ellen vétetni, amelyet Európa békéje és Olaszország pacificatioja reárótt. (Majd meglátjuk.) Ugyan Cavour, mint mondják, a francia császárhoz is igen merész tervet küldött Olaszország szervezését illetőleg.

— Cavour gróf Párisba utazásának egyik különös oka az, hogy Franciaország és Piemont Savoya bekebelezése iránt egyetértenek ugyan, de a Nizzaéra nézve nem. Nizza átengedése ellen, mint mondják, Oroszország működik legerélyesebben, mert ez feszegetni kezdi már azon különös érdekét, hogy Villafranca az ő orosz hajóállomásával ne essék Franciaországhoz.

— Párisból írják, hogy az ottani érsek-bibornok a cultus-miniszter tudvalevő felszólításának engedelmességet és meghagyta a clerusnak, hogy mise alkalmával a nagyherceg helyébe Victor Emanueli szőjek imájukba.

— Toscanában Ricasoli, mint Modenában azelőtt Farini, határozott lépést tőn a szárd parlamentnél képviseltetés tárgyában. Legelőször is kihirdeté a szárd alkotmányt, aztán megrendelé a választói lajstromok készítését a szárd választási törvény alapján, és végre Toscana képviselőinek számát az olasz parlamenten 87-re alapítá meg.

Spanyolország. Gibraltárból jan. 19-ől írják, hogy a marokkói császár békeajánlatairól szárnyalt hírek mindig nagyobb hitelességet nyernek. A hadi események menete, mint látszik, igen megghatá a marokkói császárt. A spanyol hadsereg által kivírt eddigi eredmények megmutatták neki, hogy Tetuan meghódítása után annak útját többé semmi sem fogja gátolhatni. Mint mondják, a császár hajlandó a madridi kabinet első követeléseit elfogadni és pénzbeli kárpótlást adni. A spanyol sereg ezenben továbbhalad s aratja a csatatéren a dicsőség babérjait.

Legujabb.

— *Flensburg*, jan. 30. A rendi-gyűlés mai ülésében Hansel indokolta a közép-schleswigi követek indítványát a nyelvre vonatkozó leiratok ellen. A királyi biztos erre egy királyi határozatot olvasott föl, mely a rendi-gyűlés indítványát el nem fogadta. Hansel ennek dacára odanyilatkozott, hogy az indítvánnyal nem kell felhagyni. Bandissin gróf egy, tizenegy tagból álló bizottságot jallt; indítványa 27 szavazattal 14 ellen elfogadtatott.

— *Modena*, jan. 26. Farini egyik rendeletében felhatalmazza Emilia pénzügyi miniszterét, hogy két millió lira erejeig pénztalányokat bocsásson ki.

— *Turin*, jan. 28. Azeglionak milánói kormányzóvá történt kinevezetése hivatalosan jelentetik. Bor-

romeo Guido gróf a belügyi miniszter elnöki titkárává neveztetett ki.

— *Páris*, jan. 30. A „Moniteur és Constitutionnel” cikkei nagy hatást szűttek.

— *London*, jan. 30. A mai „Morning Post” tudni akarja, hogy Elliot és Brenner oda volnának utasítva, miszerént Nápolyan Olaszország megváltozott helyzetét illetőleg előterjesztéseket tegyenek, de amint mondja, a sikerre igen esékély lehet a remény. — A „Times” írja, hogy Angolország a San-Juan-ügyre vonatkozólag azt szándékozik indítványozni, hogy a San-Juan Angolországhoz, a többi szigetek ellenben Amerikához csatlóttassanak.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Erdélyi levelek.

V.

„Itt törték össze rabigát Hunyadnak karjai.”

— Tisztelt Barátom! Ha *Herdernek* ama baljósátat, mely szerént századok mulva a magyarok nyelve is alig lesz feltalálható, valóban teljesítendőnek végezné is a gondviselés*, arról, hogy e nemzet dicső hivatásának: védőfalul szolgálai az Európára rontó barbarok ellen, a szívérének pazar ontásával megfelelt, hogy a keresztény Európa mindenek előtt a magyarnak köszönheti azt, hogy ellensége megfogyva és megtörve vonaglik, teljesítéséül ugyanazon német bölcsész következő, szerencsésbajóslatu szavainak: „Törökország egy nagy börtön mindazon európaiakra nézt, kik abban laktak; de el fog pusztulni, midőn ideje elérkezett; mit is keresnek Európában ez idegenek, kik évezredek mulva is ázsiai barbaroknak akarnak maradni”, erről, mondom, emlékezni fog a történelem, míg keresztény leend a világon. S ha ez csakugyan elvitáztatlan dicsősége a magyarnak, ugy annak nagy része Erdélyé. Hisz kis hazánk szűlé nemzetünk kereszténységvédelmi, magasztos eszméjének legdicsőbb hordnokát; hazánk térein törének össze az Európának szánt rabiga első láncái; hazánk fia ő, kit — mint *Czuczor* szépen mondja — akkor, midőn Magyarhon, a fejtelenség és belső villongások mezeje levén, a külső roppant hatalom martalékává lehetett volna, az Eg adott, hogy mélybelátásu értelmével belülről a pártoskodás lángjait elfojtsa; a külső hatalmasság göggyét pedig megtörhetlen bátorságával letapodja. — De fölveszem az utolsó levelemben elejtett fontalat.

* Ma bizonyára másképp vélekednék Herder, ha fölébredne és körülnézne. Miudenesetre ignorantia, a magyaroknak csak névről-ismerése beszélt a jó és szellemdus Herderből, midőn baljósátat papirra tette, mert ő különben szeretettel tudott lelkesülni az egész emberiségért. Lám Schüzér, kinél a magyar nemzetnek nagyobb gyűlölöje nem igen volt, nem mert oly jóslatot kockáztatni, hanem boszankodva bír, de Isten csodájának nevezte, hogy ez a maroknyi nép annyi viszontagságos századon át el nem pusztult innen.

Szerk.

M
követe
nagyra
hont
gyobb
látni.
kölyke
sejve,
kivülr
a puszt
vissza
ügyeit,
trónvis
vetvén

mint sz
dorfele
hiúsita,
Erdély
tér zso
terem I
és Szent
tett, ma
ből szá
és hősü
bajnoká

A
kötni, n
ban Jul
rosz tan
nai sirt
balsor
mekkir
lesz és é
ban győ
Temetk
házban
don az
emléke
a nép sz

Hu
korona u
alapítha
ból elejt
harcias
lala után
Választá
közérzül
s alacson
ezer haz
azt kis é
maiglan
tyás, oda
munkáját
mezőn h
győzelem
zának in
szág előv

tirkáravá
titutionnel-
ost* tudni
utasítva,
helyzetét
mondja, a
mes* írja,
zólóg azt
Angolor-
oz csatol.

ÉSZET.

e rabigát
arjai.

ek ama

a a ma-

valóban

), arról,

ul szol-

szívvé-

keresz-

ak kö-

és meg-

német

szavai-

ndazon

el fog

keres

mulva

erről,

keresz-

elvi-

annak

is nem-

szmé-

töré-

áncái;

mondja

ég és

ppant

adott,

ártos-

gögg-

odja.

tt fo-

a föl-

magya-

Mig lengyel Ulászló trónraléptével a trónkövetelési viszályok, ápolva az oligarchák nagyravágása által, ezerfelé marcangolák a hont, ennek határain őrt áll a századának legnagyobb hőse, Hunyadi János. Oroszlánt vélnél látni, mint őrti barlangjának nyílását, míg ben kölykei a biztonság szárnyai alatt, veszélyt nem sejtve, egymással civódnak. Valamint azonban a kívülről jöhető veszélyre fordított egész figyelme a puszták ama királyának olykor a benlakókra is visszafordul: úgy kíséré Hunyadi is a honnak belügyeit, tekintélye és befolyása egész sulyát a trónviszályok vészében Ulászló serpenyőjébe vetvén s azzal őt a trónon megszilárdítván. Mig mint szörényi vajda Magyarország kulesát, Nándorfehérvárt oltalmazá s Amurát betöréseit megküti, a bősztült ellen Magyarország előváraira, Erdély- és a Dunafejedelemségekre küldé pusztító zsoldosait. De *Hunyady* villámsebességgel terem Erdélyben, melynek szintén vajdája volt és Szent-Imre, hol előbb hátrálni kénytelenített, majd Vaskapu mellett vívott győzelmei égből származott örömhíreként átfutják Európát és hősiüket a kereszténység magasbihletű, föltek bajnokává avatják.

A török megszegyenülve örök békét kíván kötni, mely tíz évre meg is adatott. Ennek azonban Julián bibornok ekkor — Bajtay szerent — rossz tanácsára történt fölbonthatása megássa a várnaí sirt. De Hunyadi egy magas kéz még a balsorson is győzedelmeskedni tanítja, ki a gyermekkirály felnötteig az ország főkörmányzója lesz és élte folytaig, huszonkét csata közül huszban győzván, a törökök rettenetes ostroma marad. Temetkezési helyét a károlyfejérvári székesegyházban egyszerű sarcophag jelöli, várát Hunyadon az idő vastoga marja és dulja; de neve és emléke az eltölt négyszáz év mulva is oly eleven a nép száján, mintha tegnap halt volna meg.

Hunyadinak, ki, ha a könnyen elnyerhető korona után nyul, talán szilárdállású dnyastiát alapíthatandóit, de erényeinek szép koszorujából elejté vala az önzéstelen hazafiság gyöngyét, harcias szelleme átszálla az ötödik László halála után királynak választott fiára, *Mátyásra* is. Választása által világra szólólag adá meg a nép közérzülte a „Hunyadi“ névnek azt, mit Cillei s alacsony cinkosai töle megtagadának, a hála ezer hazafi könyeitől ragyogó bokrétáját. És ő azt kis érdemelé; tanbizonyosága sírverse, mely maiglan szól százezerek ajakán: „Meghalt Mátyás, oda az igazság; Mátyás nem csak atyja munkáját folytatá, miről hazánkban is a kenyérmézőn hivei, *Báthory* és *Kinési* által kivívott győzelem szól, hanem a tudományokat is virágzásnak indítá. Mily gonddal ölelé át Magyarországot elővárait, a Dunatartományokat, mutatja

azon tény, hogy az egyébiránt is hevesindulatu király a kalocsai főpapot, mivel ez a barbarokkal kötött békeségnek alkalmával ama tartományokat befoglalni elmulasztá, saját kezével megüté*), a törököt bizonyosan Európából kiverendő, hahogy az ország némely nagyai és nyugati szomszédjai annyira el nem foglalják.

Halála után *csah Ulászló* gyöngesége mind közelebb viszi sírjához az országot. Gyermekkorában utána következő fia a belviszályokat, miket a vallási mozgalmak is növelének, le nem csillapíthatá. Az ország ziláltságát észrevehő és hasznára fordítani ohajtó török 200.000 emberrel 1526-ban az országba ront és *Mohácsnál* sírba dönti az ország virágját, sírba a királyt, ki tíz évig a honi bajoknak csak nézője volt a trónról. A magyar védfal elesék; de még romjai is feltartóztaták, megtörék az ellent. Két idegen faj, idegen Európában, de rokon egymással, önfelelődozásig küzdé ki Európa és Azsia vitáját. Az ellen vonaglik; beteljeszendik-e nemzetünkön is *Herder* jóslata? Nem, és ezerszer nem! amaz barbarnak akart maradni, nekünk a kereszténység ölében, ezeréves olyan multunk van, mely életet kér; mert élni akar.

TÁROGATÓ.

— *Szeged város lelkes közszégyelválasztmánya* utóbbi ülésében 5000 frtot szavazott, mely a magyar tud. Akademiának és pedig 3000 frtot az építendő palotára, 2000 frtot az alaptöke gyarapítására.

— *Emich Gusztáv* nyomdatulajdonos ur a magyar Akademia palotájára 1000 frtot irt alá.

— *A tokeji* magyar olvasó-egylet e farsang folytán három zene- és táncestélyt rendezend szellemi célokra, melyek sorjátékkal lesznek összekötve, miután az ottani s a vidéki lelkes urhölgyek több becses munkát készítettek e végre.

— *Kazinczy-szobor-minták.* A pesti müegylet tárlatában három minta van felítva a Kazinczy-emlékhez; egy *Laknertől* Györben, kettő pedig *Dunaiszky* pesti szobrászunktól. A „P. O. Z.“ műbírálója egyikről sem nyilatkozik egészen kedvezőleg, de mégis azt mondja, miszerent ha a három közül kellene választani, legelőszerűbbnek találja azt, mely mellékalakok nélkül csupán az ünnepléti alakjára szorítkozik, antik lepelben, mely alól a zsinóros magyar ruha kilátszik. — Azonban, minthogy a fej ennél sem elég eszményi, jó lesz a választással késni addig, míg más művészek is beküldik mintájokat, hogy így győzzön a legjobban sikerült.

— *A pesti mérnökök* Akademia-bált rendezendnek az „Európa“ termeiben, mely táncvigalom tiszta jövedelme az *akademiai palotára* lesz szentelve. Ugyanekkor egy magyar mérnök-egylet alapjai fogának megvetetni.

— *Ft. Gasparich Kázmér* ur, vaci nagyrepóst ő nsga, ki maga is szenvedélyes kertész és pomolog, a muzemi kert fontartására 50 frtot tett le alapítványul, urbéri kötelezvényekben.

— *Nemzeti Muzzeumunk* képesarnokában közelebb két jeles színészünk arcképe foglaland helyet; az egyik *Szent-*

*) Bajtay.

pétery Zsigmondot ábrázolja, 4—5 évvel ezelőtt festve Jakó-
bey Károly által. A másik Egressy Gáboré, kit Grimm Ru-
dolf fog lefesteni a múzeum számára. — Hát Barthának
Látkóczy által levett arcképe és másoké, melyek magán kez-
késztésűek sőtintén megvannak; mikor fognak ezen hozzájuk
illő helyre jutni? — kérli a „B. H.“

— Nemzeti Múzeumunk őslénytani gyűjteménye újab-
ban 1000 darab esonttal szaporodott, melyeket gr. Kornis
ajándékozott: minthogy még eddig a már meglevő esontok
ból nem lehet egy egész állatvázat összeállítani, e nagy-
becsű ajándék folytán remény van egy barlangi ősmédve
esontvázaak föllállításához.

— Szilágy-Somlyóból a Kazinczy- emlékre 122 osztr.
ért. fr. küldetett be a múzeumi igazgatóságnak, mint tisztá
jövendme az e célra rendezett kaszinói táncgyűléseknél.

— Erdely Réza k. a. f. hóban lépend föl nemzeti szín-
padunkon a „Troubadour“-ban Leonora szerepében. A kis-
asszony, fiatal kora dacára, Európa minden műveltebb nyelv-
vét beszéli, tökéletesen magyar, zenészet ismeretel lehető-
leg alaposak; drámai soprán hangja minden hangfokozat-
ban a legtisztább esengésű. Pesten két évig tanult Stöl től,
Milanóban szintén két évig a nagyhírű Lampertitől, St. Gio-
vanitól stb. Méltán föl hívhatjuk tehát a közönség figyelmét
é jeles tehetségű művésznőnkre, ki mint lelkes honleány,
kiválólag hazájának ohajtja szentelni művészetét.

— Felencében valamennyi színházat bezárták a kö-
zönség tökéletes részvétlensége miatt. Ezáltal több száz
egyén elveszté kenyérkeresetét, miért is ezek gyámolításá-
ra segély-egylet alakult.

— Statisztikai adat. Az osztrák birodalomban a zürí-
chi békeszerződésben átengedett területek kirekesztésé-
vel jelenleg 35 millió lakos van. — Ezekből természetesen
Magyarországra esik a legtöbb, melynek lakossága
8,225,785, — e számhoz Csehország áll legközelebb, mely-
nek népeisége 4,705,525.

— Amint írják, az országos pénzügy-igazgatóságok
(Finanzlandes-Direktionen) el fognának törölni, a azok
teendője a kerületi hivatalokra bízottnak, az ellenőrzési
mód is egyszerűsítetik s a legfőbb számvérvé hivatal meg-
szűnik. Mindez a kormány új, gazdálkodási elvének kifo-
lyása leandé. — A megszüntetendőknek híresztelt egye-
temek közül a gráci és krakói csakugyan meg fog szűntet-
tetni; ellenben az insbrucki főtartatik.

Nemzeti színház. Jan. 30-kán Reményi Ede művész
hazánkia első hangversenye, fölemelt árak mellett. Bo-
csássnak előre, ami a színházban is előrebocsátottak, a „Ké-
rek két pengő kölcsön“ című vigjátékot, s elmondván, hogy
Szerdahelyi jeles játéka ez estvén különösen kitűnt, — for-
duljunk hazaérkezett nagy művésznőkhöz, kint természet-
esen színni nem akaró eljenzéssel fogadott a közönség. Azon-
ban Reményi Ede ur, meg kell vallanunk, nem minden rész-
ben felelt meg azon fölésgázott várakozásnak, melyet a ha-
zaérkezett megelőző hír róla méltán keltett. Ő nagy hegedű-
művész, de ha magyar játékról kell szólnunk, talán nem va-
gyunk gyöngédtelemek, kimondván, hogy annak szemlémén
megtetszik, miszerént a művész több mint tíz éven át nagyon
messze volt tőlünk, és a magyar zenéjetei geniausa nem
minden utabban kérésre a derék művészt. Ezt azonban nem
akarván végleges ítélőnk gyanánt tartani, felfüggeszt-
jük azt R. ur további föllépteinek sikerétől. Senkiselem es-
dálhatta volna, ha oly érzékeny fogadattas után R. ur
egész elfogultsággal játszott volna is. — Püredy és Holló-
sy L. né asszony is közreműködtek a hangversenyben s da-
laik általános tetszést arattak.

Ma adatik: „Lowoodi árva“ dráma 2 felv.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő:

Lonkay Antal.

Főmunkatárs:

Garay Alajos.

Ipar, gazdaság, pénzügy, kereskedelem és közlekedés.

— Bőrszámvetés Bécsből, jan. 31-ről. 5°/₁₀₀ metall.
69.75. — Nemz.köles. 78.10. — Bankrészv. 864. — Hi-
telint. r. 192. — Aug. 114. — London 132.75. —
Egy darab arany 6. 27.

— Gabonádrak pesti mérőben s új pénzben: Új bán-
sági búza (84—86 f.) 4 fr. 80 kr. — 5 fr. 20 kr.; tiszai
ó (83—86 f.) 4 fr. 50 kr. — 5 fr.; tiszai új (83—86 f.)
4 fr. 60 kr. — 5 fr. 10 kr.; bácskai ó (83—84 f.) 4 fr.
40 kr. — 4 fr. 50 kr.; új (83—84 f.) 4 fr. 40 kr. — 4 fr.

80 kr.; fehérmegyei ó (83—84 f.) 4 fr. 70 kr. — 5 fr.,
fehérmegyei új (83—85 f.) 4 fr. 70 kr. — 5 fr. 20 kr.;
kétzeres új (77—79 f.) 2 fr. 60 kr. — 2 fr. 70 kr., új
(77—78 f.) 2 fr. 70 kr. — 2 fr. 80 kr.; új árpa (70—73 f.)
2 fr. 20 kr. — 2 fr. 35 kr.; új zab (46—49 f.) 1 fr. 50 kr.
— 1 fr. 60 kr.; tengeri ó 2 fr. 80 kr. — 3 fr., új 2 fr.
50 kr. — 2 fr. 60 kr.; köles 2 fr. — 2 fr. 30 kr.; bab
4 fr. 20 kr. — 4 fr. 40 kr.; repace 5 fr. 50 kr. — 5 fr.
75 kr.

Árkelet a bécai börzén jan. 31.

5 ^o / ₁₀₀ ausztr. értékb.	67. —	Gr. Waldstein	20 fcs	—	27.75
5 ^o / ₁₀₀ nemzeti kölcsön	79.90	Loyd	—	—	210. —
5 ^o / ₁₀₀ metallikus	71. —	Pesth lánchid	—	—	350. —
4 ^o / ₁₀₀	63. —	Éjszakai vasút	—	—	1962. —
3 ^o / ₁₀₀ magy. földt. köt.	72.25	Államvasút	—	—	271.30
Erdélyi	69.75	Nyug. vasút	—	—	174.75
1834-ki állampapírok	370. —	Déli	—	—	161. —
1839-ki	139.50	Tiszai	—	—	105. —
1854-ki	112.25	Paributzi	—	—	105. —
Comoi	16. —	Amsterdam 100 holl. f.	—	—	110. —
Hitelesrejtvény	104.25	Augsbud 199 d. n. f.	—	—	110.50
4 ^o / ₁₀₀ Dunagőzh. sorj.	103.50	Frankfurt 100 d. n. f.	—	—	110.50
Hg Salma	40 fcs	Hamburg 100 m. b. f.	—	—	98.25
Hg Palfy	40 fcs	London 10 f. st.	—	—	129. —
Hg Clary	40 fcs	Bukurest oláh piász	—	—	51.30
Gr. St. Genois	40 fcs	Cs. Koronás	—	—	17.60
Budai	40 fcs	Cs. arany	—	—	6.10
Hg Windischg.	20 fcs	Ezüst 100 frét	—	—	128.50

VASUTMENETEK.

INDULÁS.

Pestől Váradra, Debrecenre: 5 órak. regg.
Szokolokrol Aradra: 3 ó. 57 p. d. u.
N.-Váradra 10 ó 3 p. regg.
Püspök-Ladányról N.-Várad: 1 ó. 53 p. d. u.
Szokolokrol Deb. Miskolc: 10 ó. 3 p. regg.
Pestől Arad. Temesvárra: 4 ó. 15 p. d. u. 5 ó. r.
Szegedről Temesvárra: 11 ó. 34 p. éj. 2 ó. d. u.
Püsp.-Ladányról Szoln. Arad: 1 ó. 14 p. d. u.
Miskolcra Pestre: 6 ó. 52 p. r.
Debrecenből Pestre: 11 ó 35 p. reg.
N. Váradról Püsp.-Ladányra: 9 ó. 30 d. e.
Aradról Pestre: 9 ó. 51 p. e.
Temesvárról Szegedre: 7 ó. 54 p. 5 ó. 10 p. r.
Szegedről Pestre: 1 ó. éj. 12 ó. délj.
Pestől Bácsbe: 9 ó. r. 9 ó. 25 p. est.
Új-Szónyról Bácsbe: 2 ó. r. 5 p. déltán.
Bácsból Pestre: 6 ó. 30 p. r. 7. órak. est.
Győr-Uj-Szónyre: 8 ó. r. 4 ó. 40 p. d. u.